

חדשות הגן הזואולוגי

יום גיוס בגרעין הרבייה של החפריות

בגרעין הרבייה של החפריות חיות כיום מעל 500 חפריות, אשר בקרוב ייכנסו לתרדמת קיץ. במהלך תרדמת הקיץ החפריות כמעט שאינן אוכלות או יוצאות ממחבואן. בתקופה זו קשה מאוד לעקוב אחר מצבן הפיזי של החפריות ולטפל באדמה שבה הן חיות, מכיוון שכל פעולה שמבצעים במכל מפריעה להן מאוד. על כן ארגנו יעל בלון, החוקרת את החפריות במסגרת תואר שני במחלקה לזואולוגיה בהנחייתה של פרופ' נגה קרונפלד-שור, וחמוטל בן ישי, העובדת בגן הזואולוגי, יום מתנדבים. לשמחתנו התגייסו רבים למשימה, וההספק של כולם יחד היה מעל ומעבר למצופה! במהלך יום הגיוס הוצאו כל החפריות מהמכלים, נשקלו, למכלים הוספה אדמה כבול חדשה, מכלי המים רוענו – וכעת הכל מוכן לקיץ. במהלך היום האווירה הייתה נהדרת, מתנדבים באו והתחלפו, התכבדו בכיבוד שהוכן מראש וקינחו בבירה ועוגות. יעל וחמוטל מבקשות לנצל במה זו על מנת למסור את תודתן לכל המתנדבים שבאו ועמלו ותרמו לאווירה הטובה ולהזמין את כולם לבקר בגרעין הרבייה בזמנם הפנוי. התמונות המציגות את המתנדבים בפעולה צולמו על ידי פרופ' נגה קרונפלד-שור.

שחרור טריטונים לטבע

בתאריך 2.6.15 בוצע שחרור שני לעונה זו של טריטונים, המתרבים זו השנה השנייה בגרעין הרבייה של הדו-חיים בגן הזואולוגי. בשחרור הנוכחי שוחררו כ-400 ראשני טריטונים ופרטים שהשלימו גלגול, בשלושה אתרים מתאימים שנבחרו בקפידה והנמצאים בקרבת אתר השלולית המקורית בצומת הצ'קפוסט. באתרים אלה ובקרבתם שוחררו גם כ-1,500 ראשנים לפני כחודשיים, ובשנה שעברה כ-550 פרטים שהשלימו גלגול. בשבועות האחרונים בוצע ניטור של השטח, ולשמחתנו הרבה נמצאו שלושה פרטים צעירים: שניים מהם רק השלימו גלגול ואחד נראה בוגר יותר, כבן שנה. הערכתנו היא שפרטים אלה הם טריטונים ששוחררו על ידינו באתר ובקרבתו לפני כחודשיים ובשנה שעברה, וזאת מכיוון שלא ידוע על אוכלוסיית טריטונים קיימת באזור. בתמונות, שצולמו על ידי יעל בלון, טריטון שהתגלה בשטח.

חדשות מחצר הזוחלים

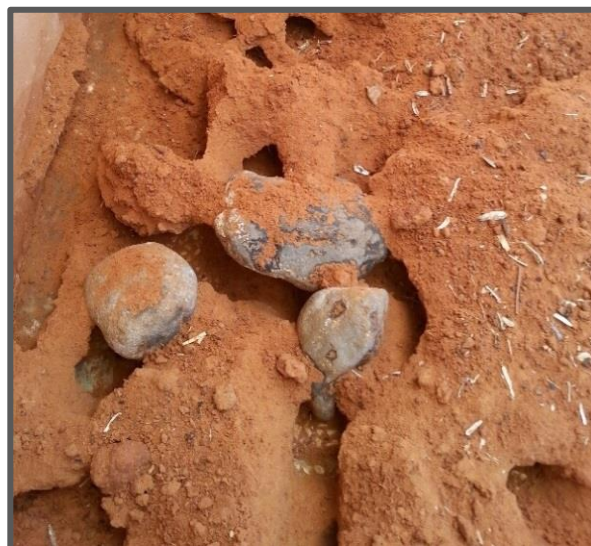
פרט גדול ומרשים מהמין **בואה קונסטריקטור** (*Boa constrictor*, רב-חנק מצוי), חי אצלנו בגן כבר תקופה ארוכה, אך הוחזק בחדר הזוחלים, רחוק מעין רואים. כיום, הודות ליוזמתו של פרופ' דוד עילים ולעבודתם המסורה של המטפלים ברק לוי ועובד הלל בשיפוץ הכלוב לתצוגה, הועבר

הנחש לכלוב גדול ומרווח, מרופד בעלים ומצויד בגיגית מים, הנמצא בקצה שורת כלובי הנחשים הראשונה. למרות שנחש הבואה אינו נציג של הפאונה הארץ-ישראלית, הוא תורם להדרכות סטודנטים וקבוצות תלמידים בנושאי מאפייני זוחלים ותנועה.

שינויים חלו גם בכלובי המכרסמים בחלק הצפוני של חצר הזוחלים, הודות לעבודתו המאומצת של ברק לוי: בכלוב הראשון, הקרוב ביותר לכניסה, חיים כיום שישה **מריוני מדבר** (תמונה אמצעית בעמוד); בכלוב השני – קבוצה של עשרה **נברני שדה** (תמונה תחתונה); ובכלוב החמישי שוכנים שני **יפי זנב**.

בכלוב **נברני השדה** אפשר לראות תבנית מוקטנת של מרחב המחיה שלהם. בכלוב יש כמה מחסות, המשמשים להסתתרות או לאגירת מזון. בטבע מקשרות מחילות בין המחסות, אך בכלוב יש קרקע דקה בלבד כדי שאפשר יהיה לראות את מסלולי הנברנים, הניכרים כתעלות שמקשרות בין המחסות או נמתחות לאורך הקירות. בתעלות אלה נעים הנברנים במהירות גבוהה, בדרך כלל אחרי שהציצו חלקית מאחד המחסות. בדרך כלל מצטופפים כל הנברנים במחסה אחד ואוגרים מזון במחסה אחר. תצוגת נברני השדה היא חלק ממושבה גדולה של נברני שדה, אשר משמשת למגוון מחקרים הנערכים במעבדתו

של פרופ' דוד עילם: הדוקטורנטית סיוון בודק חוקרת את ההיררכיה החברתית ואת תפקידי המנהיגים בעתות סכנה, הדוקטורנט עומרי וייס חוקר את הארגון המרחבי של ההתנהגות בקבוצות של בעלי חיים, וכן רבי, סטודנטית לתואר שני, חוקרת את תגובת הנברנים לתקיפת תנשמות.

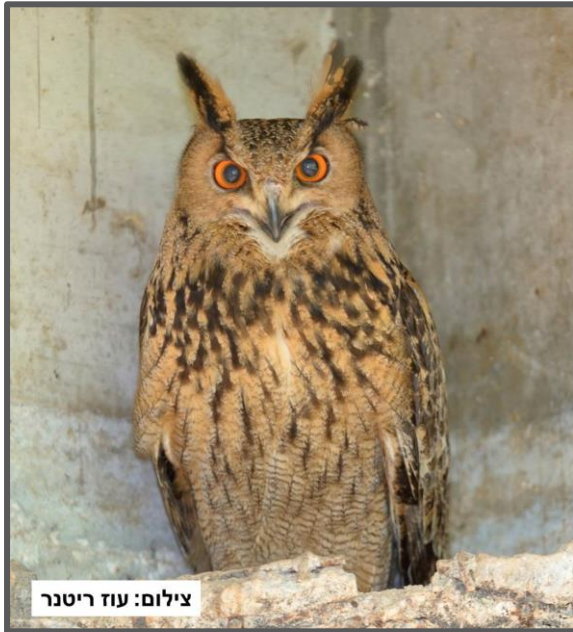
דרמות רומנטיות על הדשא

לפני 15 שנה חיו בגן הזואולוגי, בשקט ובשלווה, ארבעה ברבורים: שני ברבורים לבנים זכרים וזוג ברבורים שחורים – זכר ונקבה, אשר הטילו ביצים לא פוריות. לפני כשנה מת הברבור השחור, ובמשך תקופה מסוימת הסתובבה הנקבה השחורה לבד עד שחברה לשני הברבורים הלבנים. במהלך כל השנה שחלפה התקיימו בין שלושת הברבורים יחסי חברות רגועים. אולם, לפני כחודש החל אחד הברבורים הלבנים להסתובב לבדו ברחבת החניה הפנימית, ליד חדר האוכל של המטפלים. בכל פעם שעלה היו המטפלים מורידים אותו חזרה לשטח הפתוח, אך הוא היה שב ועולה, ללא סיבה נראית לעין. הוא אף החל להתרחץ בגיגית מים קטנה, הנמצאת ברחבה, ונראה היה שהוא מתחיל לראות ברחבה את מקום משכנו הקבוע. התעלומה נפתרה לאחר ימים ספורים: מסתבר שהברבור הלבן והברבורה השחורה החלו לפתח יחסי זוגיות, ונידו אותו מהשלישייה. כל שנותר לנו כעת הוא לעקוב ולראות איך יתפתחו העניינים.

חדשות הגן בקטנה

נפתרה תעלומת הביצה הזרה בקן האווזים האפורים, שתמונתה הופיעה בחדשות אפריל. לאחר הבקיעה התברר שזו ביצה של יאורית, ולא של טווס, כפי שחשבנו קודם. על פי פרופ' יורם יום-טוב, בשיחה עם ד"ר רון אלעזרי, נראה שבעופות עוזבי קן, ובעיקר כאלה הדוגרים על הקרקע, מנגנוני מניעת טפילות, דוגמת היכולת לזהות ביצה זרה, אינם מפותחים בהשוואה לעופות חובשי קן. ההבדל נובע כנראה מהמחיר האנרגטי הנמוך יחסית של גידול אפרוחים, בהשוואה לגידול גוזלים.

שתי קבוצות האוח העיטי, הנמצאות זו לצד זו בצד הדרומי של הגן, נחשבו בעבר כשתי אוכלוסיות או תת-מינים של *Bubo bubo*, אך מזה כחמש שנים נחשבות למינים שונים. כיום מוגדרת האוכלוסייה המדברית כמין נפרד – *Bubo ascalaphus*. ועוד מעניין לדעת: חלק מהאוחים נמצאים אצלנו בגן כבר 40 שנה, ומקורם עוד בגן הזואולוגי באבו-כביר.

אפרוחי השחפים המטיילים על הדשא גדלו מאוד. יפה לעקוב אחריהם ולראות כיצד הם עדיין מלווים מקרוב על ידי הוריהם.

זכר החוברה עדיין רוקד... חלק מההיבסקוסים המסתירים את כלובו מצד השביל נגזמו, כדי לאפשר את הצפייה בו ביתר קלות.